

- забезпечення прибутковості лісового господарства, ефективного розвитку деревообробної галузі потребує використання впливових як економічних, так і екологічних інструментів в практиці лісочористування (ціни на лісочородукцію, екологічна сертифікація, екостандарти і субсидії, штрафні санкції та митні платежі), які на правовій основі регулюватимуть стабільність лісового сектора;
- створення інформативної бази даних в лісовому господарстві, яка б характеризувала прогрес в напрямку забезпечення сталого лісочористування зумовлює необхідність розробки та впровадження національної системи критеріїв та індикаторів сталого управління лісами.

Усвідомлення багатогранної ролі лісів, відповідальність за їх стан перед майбутніми поколіннями вимагає екологізації всіх сфер суспільного життя, особливо лісового господарства [8]. Розуміння пріоритетності духовного розвитку над матеріальним, врахування інтересів світової спільноти дасть змогу відвернути глобальні екологічні катаклізми, забезпечить стабілізацію довкілля, стійкість та життєздатність лісових екосистем.

Література

1. Біднячук С. Концептуальні основи регіоналізації лісівничої політики України// Регіональна економіка. – 2003, № 2. – С. 118-124.
2. Кулінич В. Ліси на захисті землі від ерозії// Лісовий та мисливський журнал. – 2002, № 3. – С. 14-15.
3. Лакида П.І., Кравець П.В. Лісова політика України в перехідний період: проблеми та стратегія// Аграрна наука і освіта. – 2001, т.2, № 1-2. – С. 95-99.
4. Попов М., Сторожук В., Полякова Л., Кирилюк С., Савущик М., Олійник Р. Лісова політика України (умови реалізації та пріоритети)// Лісовий та мисливський журнал. – 2002, № 3. – С. 10-12.
5. Природно-ресурсний потенціал сталого розвитку України/ Данилишин Б.М., Дорогунцов С.Г., Міщенко В.С., Коваль Я.В., Новотворов О.С. – К.: РВПС України, 1999. – 716 с.
6. Романовський В. Смерекові деревостани Українських Карпат// Лісовий і мисливський журнал, № 4-5. – 2000. – С. 23.
7. Самоплавський В.І. Лісове господарство України на зламі тисячоліть// Наук. вісник НАУ: Лісівництво. – К.: НАУ. – 2000, вип. 25. – С. 11-19.
8. Синякевич І.М. Екологізація розвитку: об'єктивна необхідність, методи, пріоритети// Економіка України. – 2004, № 1. – С. 57-63.
9. Синякевич І.М. Екологічна і лісова політика. – Львів: УкрДЛТУ, 2002. – 202 с.
10. Синякевич І.М. Економіка лісочористування: Підручник. – Львів: ІЗМН. – 2000. – 402 с.
11. Синякевич І.М., Мельник С.О., Соловій І.П., Холявка В.З., Ковалишин В. Лісовий кодекс України (альтернативний проект)// Газета "Деревообробник". – 2002, № 15.
12. Фурдичко О.І. Екологічна безпека – передумова економічної стабільності// Лісовий і мисливський журнал. – 2000, № 4-5. – С. 21-23.
13. Фурдичко О.І. Лісове господарство України: перспективи, критерії та індикатори екологічно сталого ведення й управління// Регіональна економіка. – 2003, № 2. – С. 21-35.

УДК 630*643

Доц. А.М. Дейнека, канд. екон. наук – УкрДЛТУ

ЛІСОВЕ ГОСПОДАРСТВО ЛЬВІВЩИНИ: ДИНАМІКА ОСНОВНИХ ПОКАЗНИКІВ, ТЕНДЕНЦІЇ І ПЕРСПЕКТИВИ

При функціонуванні галузей економіки, пов'язаних із використанням природних ресурсів, має бути забезпечена інтеграція інтересів економіки і екології з метою недопущення виснаження природних ресурсів. Подані основні показники лісочористарського виробництва області в динаміці останніх років. Запропоновані заходи щодо оптимізації функціонування лісочористарського комплексу регіону на засадах сталого розвитку.

Ключові слова: лісогосподарський комплекс, сталий розвиток, лісове господарство, показники, тенденції, перспективи.

Doc. A.M. Deyneka – УкрДЛТУ

The forestry of Lviv region: dynamics of the main indicators

In Functioning of the branches of economics, connected with the use of natural resources, the integration of the interests of economics and ecology must be provided in order not to exhaust the natural resources. The main indicators of the regional forestry production (industry) are given in the latest years' dynamics. The ways in optimization of the regional forestry complex function based on stabilized development are proposed.

Keywords: forestry complex, sustainable development, forestry, trends, indices, perspectives.

Визначальною умовою сталого розвитку як регіональних соціально-економічних систем, так і держави в цілому, є раціональне використання її природно-ресурсного потенціалу. При функціонуванні галузей економіки, пов'язаних із використанням природних ресурсів, має бути забезпечена інтеграція інтересів економіки і екології з метою недопущення виснаження природних ресурсів [1]. Ліс, ще є одним із природних ресурсів, відіграє вагомую екологічну, економічну та соціальну роль у функціонуванні регіональної соціально-економічної системи Львівщини. За даними обласного управління земельних ресурсів станом на 1 січня 2003 року загальна площа земель лісового фонду Львівської області становила 683,1 тис. га. Прикметною є відомча розпорошеність земель лісового фонду:

- підприємствам Держкомлісгоспу належить 478,2 тис. га (69,3 %);
- Мінагрополітики – 150,6 га (21,8 %);
- Міноборони – 53,8 тис. га (7,8 %);
- установам природоохоронного, оздоровчого, рекреаційного та історико-культурного призначення – 29,3 тис. га (4,3 %);
- землі запасу та землі, ненадані у власність і постійне користування в межах населених пунктів – 47,1 тис. га (6,9 %);
- землі інших структур – 6,8 тис. га (1,0 %). Обсяг продукції лісового господарства області у 2002 році становив 67,7 млн. грн. (107,1 % до попереднього року).

Динаміку обсягів виробництва продукції лісового господарства за останні три роки наведено в табл. 1.

Характерно, що 60,7 млн. грн. (96,0 %) обсягів продукції лісового господарства припадає на підприємства Держкомлісгоспу, Мінагрополітики – 3,6 млн. грн., Міноборони – 3,1 млн. грн., Міносвіти – 294,5 тис. грн. та підприємства, засновані фізичними особами – 18,5 тис. грн.

Табл. 1. Обсяги виробництва продукції лісового господарства

Показники	2000 р.	2001 р.	2002 р.
Обсяг продукції (робіт, послуг), тис.грн.	62 663,6	63201,3	67 737,7
Заготовлено ліквідної деревини, всього тис. щільних куб. м	774,1	797,9	807,0
у тому числі:			
- лісоматеріалів круглих	398,6	410,5	393,2
- деревини дров'яної для технологічних потреб	93,7	106,7	129,2
- дров для опалення	269,2	272,9	275,0

Як джерело постачання народному господарству регіону деревини та інших ресурсів, – ліс виконує ґрунтозахисні, водоохоронні, водорегулювальні, кліматоутворюючі, санітарно-гігієнічні функції. З огляду на це, проведення робіт із лісовідновлення та лісорозведення має важливе значення.

Протягом 2002 року на площі 3,8 тис. га земель лісового фонду проведено роботи із відтворення лісів, з них посаджено і посіяно лісу на площі 3,2 тис. га. Основна частина лісокультурних робіт виконана підприємствами Держкомлісгоспу – 81,1 % від загальної площі посадки лісових культур. Природне поновлення лісу пройшло на площі 669 га.

Динаміку робіт з лісовідновлення протягом 1990-2002 рр. характеризує рис. 1.

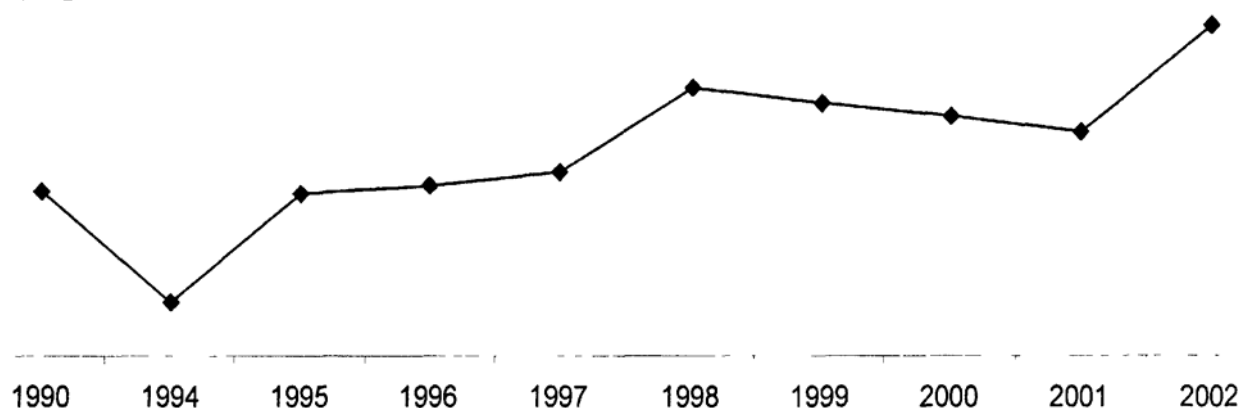

Рис. 1. Лісовідновлення в лісовому фонді (у відсотках до 1990 року)

Відрядно, що обсяги лісовідновлення з року в рік переважають площі суцільних зрубів. Визначальну роль у забезпеченні сталого розвитку лісогосподарського комплексу регіону має збалансування обсягів лісокористування та обсягів відтворення лісових ресурсів.

У 2002 році лісогосподарські підприємства області заготовили 903,1 тис. м³ деревини на площі 21,0 тис. га (3,1 % лісового фонду), площа суцільних зрубів становила 2680 га [2]. Підприємства Держкомлісгоспу заготовили 725,3 тис. м³ деревини (або 80,3 % від загального обсягу заготівлі, Міноборони – 86,0 тис. м³ (9,5 %), Мінагрополітики – 71,3 тис. м³ (7,9 %), Міносвіти – 20,5 тис. м³ (2,3 %). Із загального обсягу заготівлі деревини 88,1 % припадає на ліквідну деревину.

Від рубань головного користування заготовлено 392,7 тис. м³ (43,5 %), а від рубок, пов'язаних із веденням лісового господарства – 508,1 тис. м³ (56,3 %). Структура рубань, пов'язаних із веденням лісового господарства, відображена на рис. 2. Заготівля деревини від рубань головного користування становила 93,6 % від розрахункової лісосіки (науково обґрунтованої норми). Ліміт лісосічного фонду використано на 96 %, в т.ч. господарства, яке пов'язано з хвойними породами – 96,8 % (рис. 3).

У порядку побічного користування лісом підприємствами Держкомлісгоспу заготовлено 488 тонн живиці, 25 тонн дикорослих плодів, 10 тонн ягід, 8 тонн лікарських рослин, 18 тонн грибів, 185 тонн деревних соків. Разом з тим, в області є 4675 га земель, виведених із сільськогосподарського обороту, неугідь, які необхідно заліснити.

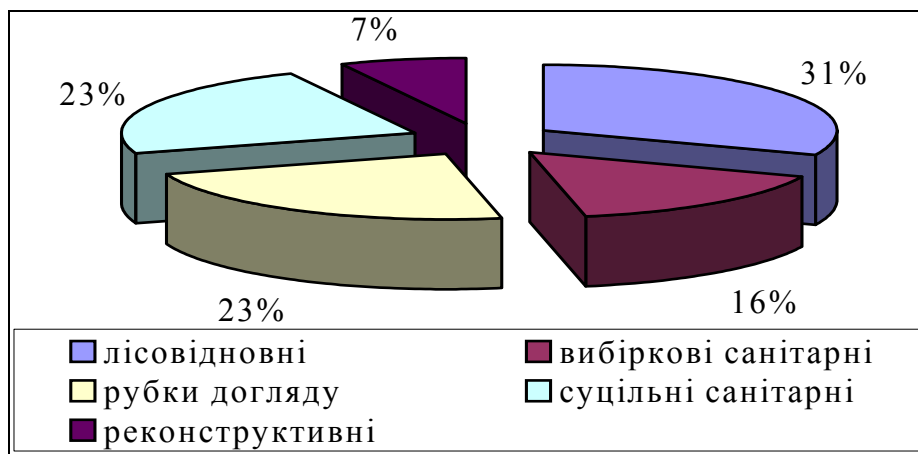

Рис. 2. Структура рубань, пов'язаних з веденням лісового господарства

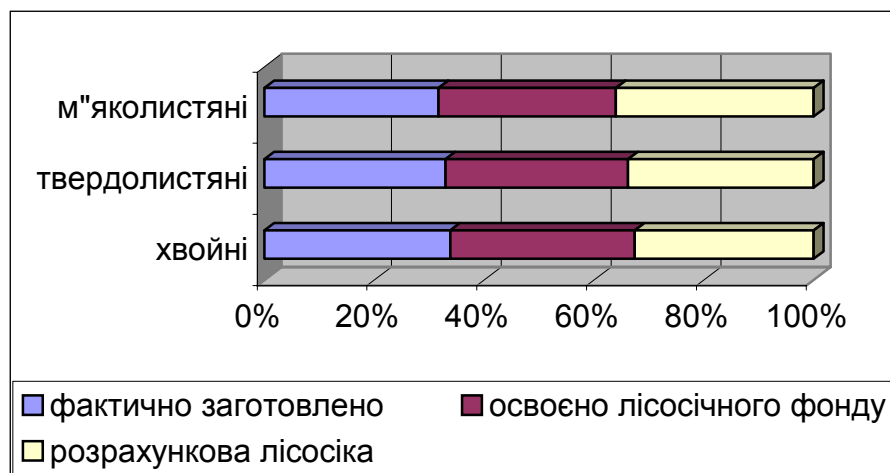

Рис. 3. Освоєння розрахункової лісосіки по рубках головного користування у розрізі господарств

Лісогосподарські підприємства у 2002 році заготовили 68,0 тонн насіння деревних і чагарникових порід, у лісових розсадниках вирощено 24,0 млн. шт. сіянців і саджанців основних лісоутворюючих порід та 0,4 млн. шт. саджанців декоративних порід для проведення робіт з озеленення населених пунктів.

Наведена статистична інформація свідчить про окремі позитивні тенденції, які спостерігаються у лісовому господарстві Львівської області. Разом з тим, у лісогосподарському комплексі регіону є цілий ряд проблем, які стоять на заваді сталого розвитку лісового господарства. В першу чергу, на наш погляд, необхідно здійснити таке:

- удосконалити правову базу, яка регулює лісові відносини;
- удосконалити організаційну структуру лісової галузі;
- для забезпечення належного фінансування лісової галузі створити фонд розвитку лісового господарства, джерелом наповнення якого стануть кошти від сплати за спеціальне використання лісових ресурсів, штрафів, відшкодувань за відчуження лісових земель та інших платежів, пов'язаних із використанням лісових ресурсів;
- забезпечити належну охорону лісів від незаконних рубань;
- впровадити екологічнобезпечні технології ведення лісозаготівель;
- оптимізувати співвідношення між орними землями, залуженими та вкритими лісами.

Література

1. Карпатський регіон і проблеми сталого розвитку. Том 1. – Ужгород, "Патент", 1998. – 378 с.

2. Лісове, мисливське господарство та заповідники Львівської області у 2002 році. Статистичний бюлетень. – Львів, 2003. – 8 с.

УДК 630.61.008.6

Асист. А.А. Головка – УкрДІТУ

ФУНКЦІЯ КОНТРОЛЮ ТА ЇЇ РОЛЬ В УПРАВЛІННІ ЛІСОВИМ ГОСПОДАРСТВОМ ТА ЛІСАМИ УКРАЇНИ

Проаналізовано функцію контролю в лісовому господарстві України, її структуру, місце в процесі управління лісовим господарством та лісами України. Вказані недоліки в сучасному стані контролю та запропоновані шляхи його подальшого вдосконалення.

Ключові слова: управління лісами, управління лісовим господарством, контроль, етапи контролю, попередній контроль, поточний контроль, заключний контроль, громадський контроль, лісова сертифікація, державні органи управління лісами та лісовим господарством.

Assist. A.A. Golovko – USUFWT

Function of control and its role in process of management of forestry and forests of Ukraine

In this article we have analysed function of the control in forestry of Ukraine, its structure, its place in process of management of forestry and forests of Ukraine, the lacks of a modern condition of the control are shown and ways of its further improving are offered.

Keywords: Management of forests, management of forestry, control, stages of control, previous control, current control, final control, public control, forest certification, state organs of management by forests and forestry.

З огляду на особливості лісового господарства, як галузі економіки, а також ролі лісу як природного ресурсу існує необхідність розглянути процес управління у цій сфері діяльності. Актуальність питання управління в лісовій галузі підтверджується також і тим, що система управління природоохороною діяльністю та, зокрема, система управління лісами та лісовим господарством України не відповідає вимогам ринкового механізму господарювання, а в процесі реформування цього виду діяльності Україна залишилася далеко позаду решти постсоціалістичних країн. В цій статті буде розглянуто одну із основних функцій управління – контроль.

Питання управління лісовим господарством України поки є малодослідженим. Доробки присвячені цій проблемі належать професору І.М. Синякевичу, М.Б. Попкову, аналіз та рекомендації з вдосконалення структури управління лісовим господарством та лісами України були зроблені шведською консалтинговою фірмою. Метою ж даної статті є аналіз стану контролю в лісовій галузі, виявлення недоліків та вузьких місць, запропонувати заходи щодо вдосконалення функції контролю в процесі управління лісовим господарством та лісами в Україні.